

Polasaí Bí Cineálta Scoile chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi

- Ghlac Bord Bainistíochta Scoil Abán Naofa an polasaí seo a leanas chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi.
- Comhlíonann an polasaí seo go hiomlán ceanglais Bí Cineálta: Nósanna imeachta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iarbhunscoileanna 2024.
- Aithníonn an Bord Bainistíochta go gcuireann iompraíocht bhulaíochta as do chearta an linbh mar a leagtar amach i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh. Tá freagracht orainn go léir, mar phobal scoile, oibriú le chéile chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi agus chun déileáil leis an tionchar diúltach a bhíonn ag iompraíocht bhulaíochta.
- Táimid tiomanta do chinntiú go gcoinnítear gach scoláire a fhreastalaíonn ar ár scoil saor ó dhíobháil agus go bhfuil folláine ár scoláirí chun tosaigh i ngach rud atá á dhéanamh againn. Aithnímid an tionchar diúltach a d'fhéadfadh a bheith ag iompraíocht bhulaíochta ar shaol ár scoláirí agus táimid tiomanta go hiomlán d'iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi.
- Deimhnímid go ndéanfaimid, i gcomhréir lenár n-oibleagáidí faoi reachtaíocht chomhionannais, gach beart atá indéanta de réir réasúin chun ciapadh scoláirí nó baill foirne a chosc ar aon cheann de na naoi bhforas a shonraítear: inscne, stádas sibhialta, stádas clainne, claonadh gnéasach, reiligiún, aois, míchumas, cine agus a bheith mar bhall den Lucht Siúil.

Sainmhíniú ar an mbulaíocht:

- Tugtar sainmhíniú ar an mbulaíocht in Cineáltas: Plean Gníomhaíochta ar an mBulaíocht agus Bí Cineálta: Nósanna imeachta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna mar iompraíocht spriocdhírthe, ar líne nó as líne a dhéanann dochar. D'fhéadfadh an dochar a dhéantar a bheith fisiciúil, sóisialta agus/nó mothúchánach. Leanann iompraíocht bhulaíochta ar aghaidh thar thréimhse ama agus bíonn neamhchothroime cumhachta i gceist ann sa chaidreamh idir beirt nó grúpaí daoine sa tsochaí. Tugtar an sainmhíniú mionsonraithe i gCaibidil 2 de ghnásanna Bí Cineálta.
- Ní mór do gach scoil polasaí Bí Cineálta a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm ina leagtar amach conas a chuireann pobal na scoile cosc ar iompraíocht bhulaíochta agus conas a théann sé i ngleic léi. Déantar foráil i gCód Iompraíochta na scoile do straitéisí chun déileáil le hiompraíocht mhíchuí nach iompraíocht bhulaíochta í.

Mír A: Forbairt/athbhreithniú ar ár bpolasaí Bí Cineálta chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi:

	Dáta an chomhairliúcháin	Modh comhairliúcháin
Foireann na Scoile	26 / 03 / 2025	<ul style="list-style-type: none"> • Cruinniú Fóirne • Ceistneoir 'Google Form'
Scoláirí	12 / 05 / 2025	<ul style="list-style-type: none"> • Ceistneoir scríofa • Póstéar a dhearadh
Tuismitheoirí	01 / 05 / 2025	<ul style="list-style-type: none"> • Ceistneoir 'Google Form'
An dáta ar faomhadh an polasaí:		
An dáta is déanaí a ndearnadh athbhreithniú ar an bpolasaí:		

Mír B: Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc

Cultúr agus Timpeallacht:

- Tá cultúr agus timpeallacht scoile atá dearfach agus ionchuimsitheach fíor-riachtanach chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi. Ba cheart go mbeadh timpeallacht na scoile ina spás ina mothaíonn scoláirí agus baill foirne na scoile muintearas agus ina mothaíonn siad go bhfuil siad sábháilte, nasctha agus go bhfuil tacaíocht á fáil acu.
- Ba cheart go mbeadh an caidreamh idir gach ball de phobal na scoile bunaithe ar mheas, cúram, ionracas agus muinín. Cabhraíonn cumarsáid oscailte idir an pátrún, boird bhainistíochta, foirne scoile, scoláirí agus a dtuismitheoirí chun cur chuige comhoibríoch agus freagrachtaí comhroinnte a chothú maidir le hiompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi.
- Téann foireann ceannaireachta na scoile i gcion ar chultúr na scoile agus leagann sí síos na caighdeáin agus na hionchais do phobal na scoile nuair atáthar ag cosc iompraíocht bhulaíochta agus ag dul i ngleic léi.
- Tá sé de fhreagracht ar gach ball de phobal na scoile cultúr scoile nach bhfuil aon ghlacadh le hiompraíocht bhulaíochta ann a fhorbairt agus a choinneáil agus cur chuige seasmhach a ghlacadh i dtaca le dul i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta.
- Ní gá gur binn béal ina thost: Tá sé tábhachtach go dtacódh pobal na scoile le timpeallacht ina dtuigtear nach binn béal ina thost i gcónaí. De réir taighde a rinneadh in Éirinn, tá claonadh leanúnach ann gan eachtraí bulaíochta a thuairisciú. Ba cheart go mbeadh scoláirí ar a gcompond ag caint faoi ábhair inní maidir le hiompraíocht bhulaíochta.
- Duine Fásta Iontaofa: Is féidir leis an gcoincheap a bhaineann le “duine fásta iontaofa” a bheith ina straitéis éifeachtach chun scoláirí a spreagadh le tuairisciú a dhéanamh má tá an

scoláire féin nó scoláire eile ag fulaingt na hiompraíochta bulaíochta. D'fhéadfadh baill foirne tacú leis an straitéis sin má thugann siad le fios do scoláirí go bhféadfaidh siad labhairt leo.

- Spásanna fisiciúla sábháilte a chruthú i scoileanna: Tacaíonn cruthú spásanna fisiciúla sábháilte le sábháilteacht shíceolaíocht agus is beart tábhachtach é chun iompraíocht bhulaíochta a chosc. Tá sé níos éasca d'fhoirne scoile maoirseacht a dhéanamh ar scoláirí i spásanna atá infheicthe go soiléir.
- Maoirseacht: Beart tábhachtach is ea maoirseacht chuí chun cabhrú le hiompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi. Tá sé de dhualgas ar scoileanna gach beart réasúnach a dhéanamh chun sábháilteacht a gcuid scoláirí a chinntiú agus maoirseacht a dhéanamh ar scoláirí nuair atá scoláirí ag freastal ar an scoil nó ar imeachtaí scoile. I Scoil Abán Naofa tá beirt múinteoir i bhfeighil gach maidin óna 09:00 r.n. go dtí go mbuaileann an chlog. Ag am lón, tá múinteoir amháin agus triúr CRS sa chlós.
- I Scoil Abán Naofa déanfaimid ceiliúradh ar chultúir ar fud an domhain. Is féidir le daltaí ó áiteanna éagsúla ar fud an domhain a gcultúr a thaispeáint dá bpiaraí.
- Tugaimid na deiseanna céanna do gach páiste, beag beann ar chultúr, cine, inscne 7rl.
- Tá ár dtaispeántais cuimsitheach agus tuisceanach do riachtanais ár ndaltaí go léir.
- Iarraimid ar chainteoirí ó chúlraí eitneacha agus ó chultúir éagsúla múineadh dúinn fúthu féin
- Déanaimid machnamh ar raon leathan cultúir agus muid ag roghnú topaicí do thionscadail sna ranganna sinsearacha

Curaclam (Teagasc agus Foghlaim)

- Ba cheart teagasc agus foghlaim atá comhoibríoch agus measúil a chur chun cinn. Ba cheart go mbeadh deiseanna rialta ag scoláirí oibriú i ngrúpaí beaga lena bpiaraí, rud a d'fhéadfadh cabhrú le braistint nascachta, muintearais agus comhbhá a fhorbairt i measc scoláirí. Mar shampla i rith ranganna Corp Oideachas, cheachtanna Dramaíochta 7rl.
- Cuireann na hábhair churaclaim a sholáthraítear do scoláirí deiseanna ar fáil chun ionchuimsitheacht agus meas ar an éagsúlacht a chothú. Spreagtar scoileanna chun deiseanna a sholáthar do scoláirí chun forbairt a dhéanamh ar a mbraistint go bhfuil fiúntas ag baint leo trí chláir churaclaim agus sheach-churaclaim.
- Tá sé mar aidhm ag na curaclaim don Oideachas Sóisialta, Pearsanta agus Sláinte (OSPS) agus don Oideachais Caidrimh agus Gnéasachta (OCG) ag leibhéal na bunscoile folláine, féinmhuinín agus muintearas scoláirí a chothú agus braistint freagrachta pearsanta na scoláirí a fhorbairt maidir lena n-íompraíocht agus lena ngníomhaíochtaí féin. Is féidir scileanna maidir le foghlaim shóisialta agus mhothúcháin na scoláirí a fheabhsú tríd an gcuraclam OSPS. Tá sampla de na hacmhainní is féidir a úsáid mar chuid de theagasc OSPS san áireamh sa Treoir Acmhainní atá ag dul leis na nósanna imeachta seo.
- Mar chuid den chuid churclam OSPS déanaimid na na cláir *Bí Sábháilte, Misneach* agus *Oideachas Caidreamh & Gnéasachta* i Scoil Abán Naofa.
- Cuirfimid nascanna ar aghaidh chuig na tuismitheoirí maidir le sábháilteacht ar líne dár bpáistí nuair a thagann siad chugainn.
- Cabhraíonn ár gclár Creideamh le téamaí cosúil le Cairdeasm mothúcháin, folláine, feasacht ar dhifriocht, cothromas agus comhionannas agus éagsúlacht a mhúineadh.

Polasaí agus Pleanáil:

- Tá réimse de pholasaithe eile ann, amhail an polasaí úsáide inghlactha, an polasaí maoirseachta, an polasaí teagaisc oideachais speisialta agus an Cód Iompair atá ag an scoil a d'fhéadfadh tacú le polasaí Bí Cineálta na scoile a fheidhmiú.
- Má thugtar tacaíocht do rannpháirtíocht na scoláirí i bhforbairt agus i bhfeidhmiú pholasaithe na scoile, d'fhéadfadh sé sin a bheith fóinteach maidir le feasacht a mhúscailt agus feidhmiú éifeachtach a chinntiú.

Caidreamh agus Comhpháirtíochtaí:

- Tá naisc láidre idirphearsanta thar a bheith tábhachtach chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi go héifeachtach. Tugann réimse de struchtúir fhoirmiúla agus neamhfhoirmiúla amhail comhairlí scoláirí, clubanna scoile, cumainn tuismitheoirí agus foirne tacaíochta scoláirí tacaíocht do na naisc idirphearsanta sin.
- I Scoil Ábán Naofa déanaimid:
  - > Tacú le rannpháirtíocht ghníomhach scoláirí i saol na scoile
  - > Tacú le rannpháirtíocht ghníomhach tuismitheoirí i saol na scoile, lena n-áirítear iad siúd a bhféadfadh sé a bheith deacair nó dúshlánach dóibh dul i mbun plé leis an scoil de bhrí nach bhfuil eolas acu ar an gcóras oideachais nó de bharr bacainní teanga nó cultúrtha
  - > Ceardlanna nó seimineáir a reáchtáil do scoláirí, foirne scoile agus tuismitheoirí chun feasacht ar thionchar na bulaíochta a mhúscailt
  - > Tacú le gníomhaíochtaí a fhorbraíonn comhbhá, meas agus teacht aniar
  - > Tacaíocht piaraí amhail meantóireacht piaraí a spreagadh
  - > Gníomhartha cineálta a chur chun cinn
  - > Fadhbriteach a theagasc
  - > iompar dearfach a shamhaltú
  - > *'Zones of Regulation'* agus *'5 point incredible scale'* a chur i bhfeidhm.

Iompraíocht Chibearbhulaíochta a Chosc:

- Cuireann an teicneolaíocht agus na meáin shóisialta go leor deiseanna dearfacha ar fáil le haghaidh siamsaíochta, rannpháirtíocht shóisialta agus oideachais. Is cuid den saol í an teicneolaíocht a d'fhéadfadh dul i bhfeidhm ar na baill is óige den tsochaí fiú. Mar sin féin, tá scoláirí ag éirí níos leochailí maidir le cibearbhulaíocht nó iompraíocht nach bhfuil inghlactha ar líne mar gheall ar an méadú ar úsáid na teicneolaíochta. I measc na straitéisí chun iompraíocht chibearbhulaíochta a chosc tá na nithe seo a leanas, nach liosta uileghabhálach é:
  - > an curaclam OSPS a chur i bhfeidhm
  - > an curaclam um inniúlacht ar na meáin dhigiteacha a chur i bhfeidhm, ar curaclam é ina múintear do scoláirí faoi iompraíocht fhreagrach ar líne agus faoi shaoránacht dhigiteach
  - > comhráite rialta le scoláirí faoi chaidreamh atá measúil agus cineálta a chothú ar líne
  - > polasaí úsáide inghlactha don teicneolaíocht a fhorbairt agus a chur in iúl
  - > tagairt a dhéanamh d'iompraíocht chuí ar líne mar chuid de na caighdeáin iompraíochta sa Chód Iompair
  - > imeachtaí sábháilteachta ar líne a chur chun cinn nó a reáchtáil do thuismitheoirí atá freagrach as maoirseacht a dhéanamh ar ghníomhaíochtaí a leanaí ar líne
  - > lá na sábháilteachta idirlín a reáchtáil chun feasacht a threisiú maidir le hiompraíocht chuí ar líne
- Is í aois an toilithe dhigitigh an aois íosta a chaithfidh úsáideoir a bheith sula bhféadfaidh cuideachta meán sóisialta nó idirlín a s(h)onraí a bhailiú, a phróiseáil agus a stóráil. In Éirinn is é 16 bliana d'aois aois an toilithe dhigitigh.
- Chun críocha bailithe sonraí, ní mór cead tuismitheora a bheith ag scoláirí idir 13 bliana agus 16 bliana d'aois chun clárú le seirbhísí meán sóisialta i gcás ina n-úsáideann cuideachtaí bunús dlí an toilithe chun sonraí úsáideoirí a phróiseáil agus a stóráil.
- Tá íosriachtanas aoise ag formhór na n-ardán agus na seirbhísí meán sóisialta agus is é 13 bliana d'aois an t-íosriachtanas aoise d'fhorhór na seirbhísí sin. Mar sin, go teicniúil, níor cheart go mbeadh cuntas meán sóisialta ag leanaí faoi bhun 13 bliana d'aois.
- Tá sé tábhachtach do shábháilteacht a linbh, go mbeadh tuismitheoirí ar an eolas faoin úsáid atá á baint ag a bpáiste as an teicneolaíocht, lena n-áirítear fóin chliste agus consóil cluichí.

Iompraíocht bulaíochta homafóbaí/trasfhóbaí a chosc:

- Tá sé de cheart ag gach scoláire lena n-áirítear scoláirí aeracha, leispiacha, déghnéasacha agus trasinscne a mhothú go bhfuil siad sábháilte agus go bhfuil tacaíocht á fáil acu ar scoil. I measc na straitéisí chun iompraíocht bulaíochta homafóbaí agus trasfhóbaí a chosc tá na nithe seo a leanas, nach liosta uileghabhálach é:
  - > timpeallacht fhisiciúil ionchuimsitheach a chothú agus a choinneáil, amhail póstaer ábhartha a chur ar taispeáint
  - > tacaíocht piaraí a spreagadh amhail piarmheantóireacht agus gníomhaíochtaí a chothaíonn comhbhá
  - > steiréitíopaí inscne a cheistiú
  - > ceardlanna agus seimineáir a reáchtáil do scoláirí, d'fhoireann na scoile agus do thuismitheoirí chun feasacht a mhúscailt ar thionchar na hiompraíochta bulaíochta homafóbaí
  - > spreagadh a thabhairt do scoláirí labhairt amach nuair a fheiceann siad iompraíocht homafóbach ag tarlú

Iompraíocht bulaíochta ciníche a chosc:

- cultúr scoile a chothú ina ndéantar an éagsúlacht a cheiliúradh agus ina “bhfeiceann daltaí iad féin” ina dtimpeallacht scoile
- éagsúlacht na scoile ó thaobh cultúir de a bheith sofheicthe agus ar taispeáint
- ceardlanna agus seimineáir a reáchtáil do scoláirí, d'fhoireann na scoile agus do thuismitheoirí chun feasacht ar chiníochas a mhúscailt
- tacaíocht piaraí a spreagadh amhail piarmheantóireacht agus gníomhaíochtaí a chothaíonn comhbhá
- iad siúd a fheiceann iompraíocht chiníoch a spreagadh chun tuairisc a thabhairt air
- tacaíochtaí a sholáthar d'fhoireann na scoile chun freagairt do riachtanais scoláirí a bhfuil teanga eile seachas an Ghaeilge nó an Béarla mar theanga baile acu, agus chun cumarsáid a dhéanamh lena dtuismitheoirí
- tacaíochtaí a sholáthar d'fhoireann na scoile chun tacú le scoláirí ó mhionlaigh eitneacha, lena n-áirítear scoláirí ó phobal an Lucht Siúil agus na Romach, agus chun cumarsáid a spreagadh lena dtuismitheoirí
- cuireadh a thabhairt do chainteoirí ó chúlraí eitneacha éagsúla
- a chinntiú go léirítear in ábhar léitheoireachta na leabharlainne agus na dtéacsleabhar taithí saoil chuí scoláirí agus daoine fásta ó chúlraí náisiúnta, eitneacha agus cultúir éagsúla

Iompraíocht bulaíochta gnéasaí a chosc:

- Ba chóir do scoileanna díriú ar chomhionannas inscne mar chuid de bhearta na scoile chun timpeallacht thacúil agus mheasúil a chruthú
- I measc na straitéisí chun iompraíocht bulaíochta gnéasaí a chosc tá na nithe seo a leanas, nach liosta uileghabhálach é:
  - > a chinntiú go léiríonn baill foirne iompraíocht mheasúil agus go gcaitheann siad le scoláirí ar an mbealach céanna beag beann ar a n-inscne
  - > a chinntiú go bhfuil na deiseanna céanna ag gach scoláire páirt a ghlacadh i ngníomhaíochtaí scoile beag beann ar a (h)inscne
  - > an éagsúlacht a cheiliúradh ar scoil agus aitheantas a thabhairt do rannpháirtíocht gach scoláire
  - > feachtais chun feasacht a mhúscailt, ceardlanna agus cuir i láthair a eagrú ar chomhionannas inscne agus meas
  - > tuismitheoirí a spreagadh chun na luachanna seo a bhaineann le meas a threisiú sa bhaile

Ciapadh gnéasach a chosc:

- Chun ciapadh gnéasach a chosc, teastaíonn cur chuige dírithe ar oideachas, feasacht agus polasaithe atá soiléir agus infheidhmithe. Ní mór do scoileanna a shoiléiriú nach nglactar beag ná mór le ciapadh gnéasach. Níor cheart beag is fiú a dhéanamh den chiapadh gnéasach amháil gur magadh nó spochadh atá ann riamh.
- I measc na straitéisí chun ciapadh gnéasach a chosc tá na nithe seo a leanas, nach liosta uileghabhálach é:
  - > an tsonraíocht nuashonraithe do OSPS ag leibhéal na hiarbhunscoile a úsáid chun múineadh do scoláirí faoi chaidreamh atá sláintiúil agus faoi conas caitheamh lena chéile ar bhealach measúil agus cineálta
  - > eiseamláirí dearfacha a chur chun cinn laistigh de phobal na scoile
  - > steiréitíopaí inscne a d'fhéadfadh cur le ciapadh gnéasach a cheistiú

Mír C: Ag dul i ngleic le hIompraíocht Bhulaíochta

Seo a leanas an múinteoir/na múinteoirí atá freagrach as dul i ngleic le hIompraíocht bhulaíochta, uair a tharlaíonn iompraíocht bhulaíochta, déanfaidh an scoil:

- a chinntiú go n-éistear leis an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici agus go gcuirtear é/í ar a s(h)uaimhneas
- iarracht príobháideacht na ndaoine atá i gceist a chinntiú
- gach comhrá go híogair
- aois agus cumas na ndaoine atá i gceist a mheas
- a éisteacht le tuairimí an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á dhéanamh air/uirthi maidir leis an mbealach is fearr chun dul i ngleic leis an gcás
- a ghníomhú go tráthúil
- tuismitheoirí na ndaoine atá i gceist a chur ar an eolas

Is iad seo a leanas na céimeanna a ghlacfaidh an scoil le fáil amach an raibh iompraíocht bhulaíochta á déanamh, na cuir chuige a glacfar chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta agus athbhreithniú a dhéanamh ar dhul chun cinn:

Ba cheart go mbeadh sé mar phríomhaidhm agus aghaidh á tabhairt ar thuairiscí ar iompraíocht bhulaíochta stop a chur leis an iompraíocht bhulaíochta agus, a oiread agus is féidir, an caidreamh idir na scoláirí atá i gceist a athbhunú.

A aithint ar tharla nó nár tharla iompraíocht bhulaíochta:

- Agus an múinteoir ag aithint ar tharla nó nár tharla iompraíocht bhulaíochta ba chóir don mhúinteoir machnamh a dhéanamh ar na nithe seo a leanas: cad, cá háit, cathain agus cén fáth?
- Má bhíonn grúpa scoláirí i gceist, ba chóir teagmháil a dhéanamh le gach scoláire ina (h)aonar ar dtús. Ina dhiaidh sin, ba chóir bualadh le gach scoláire atá i gceist mar ghrúpa.

- Ag an gcruinniú grúpa, ba chóir go n-iarrfaí ar gach scoláire a c(h)untas féin ar ar tharla a thabhairt lena cinntiú go bhfuil gach duine sa ghrúpa soiléir faoi thuairimí a chéile. Ba chóir tacaíocht a thabhairt do gach scoláire de réir mar is cuí, i ndiaidh an chruinnithe ghrúpa.
- B'fhéidir go mbeadh sé ina chuidiú freisin a iarraidh ar na scoláirí atá i gceist a gcuntas ar an eachtra/na heachtraí a scríobh síos.
- Leagtar amach critéir shoiléire do scoileanna maidir le hiompraíocht bhulaíochta a aithint faoin sainmhíniú ar an mbulaíocht i gCaibidil 2. D'fhéadfadh na ceisteanna atá in Aguisín C tuilleadh cuidithe a thabhairt do scoileanna maidir leis sin.
- D'fhéadfadh eachtraí tarlú ina bhfuil iompraíocht dho-ghlactha agus ghoilliúnach i gceist nach iompraíocht bhulaíochta í. Déantar foráil i gCód Iompair na scoile do straitéisí chun déileáil le hiompraíocht mhíchuí nach iompraíocht bhulaíochta í.

Sa chás gur tharla iompraíocht bhulaíochta:

- Ba chóir go mbeadh a fhios ag baill foirne scoile cad ba cheart a dhéanamh nuair a thuairiscítear iompraíocht bhulaíochta dóibh nó nuair a fheiceann siad iompraíocht bhulaíochta. Ba chóir go ndéanfaí cur síos soiléir i bpolasaí Bí Cineálta na scoile agus sa pholasaí atá in oiriúint do scoláirí ar na bearta a dhéanfar nuair a thuairiscítear iompraíocht bhulaíochta. (Féach Caibidil 4).
- Níltear ag súil go ndéileálfadh scoil le hiompraíocht bhulaíochta a tharlaíonn nuair nach mbíonn scoláirí faoi chúram nó faoi fhreagracht na scoile. Sa chás go mbíonn tionchar ag an iompraíocht bhulaíochta sin ar scoil, áfach, tá iallach ar scoileanna tacú leis na scoláirí atá i gceist. I gcás go leanann an iompraíocht bhulaíochta ar aghaidh sa scoil, ba chóir do scoileanna déileáil leis de réir a bpolasaí Bí Cineálta.
- Sa chás nach scoláire ón scoil an scoláire a léiríonn iompraíocht bhulaíochta ach gur scoláire ón scoil an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici, ba chóir don scoil tacaíocht a thabhairt don scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici agus dul i mbun plé leis/léi agus leis na tuismitheoirí chun cinneadh a dhéanamh maidir leis na bearta is féidir a dhéanamh.

A chinneadh an bhfuil deireadh leis an iompraíocht bhulaíochta:

- Ní mór dul i mbun plé leis na scoláirí atá i gceist agus lena dtuismitheoirí tráth nach faide ná 20 lá scoile tar éis na teagmhála tosaigh chun athbhreithniú a dhéanamh ar an dul chun cinn tar éis na hidirghabhála tosaigh. I measc na ngnéithe tábhachtacha ar fiú machnamh a dhéanamh orthu mar chuid den athbhreithniú tá cineál na hiompraíochta, éifeachtacht na straitéisí a úsáideadh chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta agus an caidreamh idir na scoláirí a bhí i gceist.
- Fiú má tá deireadh leis an iompraíocht bhulaíochta, d'fhéadfadh sé go mbeadh maoirseacht agus tacaíocht leanúnach de dhíth ar an scoláire a d'fhulaing iompraíocht bhulaíochta agus ar an scoláire a léirigh an iompraíocht araon. D'fhéadfadh sé roinnt ama a thógáil nó go mbeidh an caidreamh socair agus go mbeidh tionchar ag na tacaíochtaí. I gcásanna áirithe, d'fhéadfadh sé nach ndéanfar an caidreamh a athbhunú mar a bhí sé roimh an iompraíocht bhulaíochta riamh.
- Mura mbeidh deireadh tagtha leis an iompraíocht bhulaíochta, ba chóir don mhúinteoir athbhreithniú a dhéanamh ar na straitéisí a úsáideadh i gcomhairle leis na scoláirí agus na tuismitheoirí agus aontú ar bhualadh le chéile arís thar thréimhse ama chomhaontaithe go dtí go dtiocfaidh deireadh leis an iompraíocht bhulaíochta.
- Más léir go bhfuil an scoláire a bhfuil an iompraíocht bhulaíochta á léiriú aige/aici ag leanúint den iompraíocht a léiriú, ba chóir don scoil smaoineamh ar úsáid a bhaint as na straitéisí chun déileáil le hiompraíocht mhíchuí dá bhforáiltear i gCód Iompair na scoile. Má chuimnítear ar smachtbhannaí a úsáid, is ceist é seo idir an scoláire ábhartha, a t(h)uismitheoirí agus an scoil.

Iompraíocht bhulaíochta a thaifeadadh:

- Ba chóir gach eachtra iompraíochta bulaíochta a thaifeadadh. Ba chóir go ndéanadh an taifead doiciméadú ar fhoirm agus ar chineál na hiompraíochta bulaíochta, más eol sin, cá háit agus cathain a tharla sí agus dáta na teagmhála tosaigh leis na scoláirí agus a dtuismitheoirí.
- Ba chóir go mbeadh tuairimí na scoláirí agus a dtuismitheoirí maidir leis na gníomhaíochtaí atá le déanamh chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta san áireamh sa taifead. Ba chóir go mbeadh doiciméadú ann ar an athbhreithniú le scoláirí agus a dtuismitheoirí chun a chinneadh an bhfuil deireadh leis an iompraíocht bhulaíochta agus tuairimí na scoláirí agus a dtuismitheoirí ina leith sin. Ba cheart freisin dáta gach ceann de na teagmhálacha seo a thaifeadadh agus an dáta ar cinneadh go bhfuil deireadh tagtha leis an iompraíocht bhulaíochta. Ba chóir aon teagmháil le seirbhísí/tacaíochtaí seachtracha a bhreacadh síos freisin.
- Ba chóir na taifid seo a choinneáil i gcomhréir le polasaí um choimeád taifead na scoile agus ag teacht le rialacháin maidir le cosaint sonraí.
- Sa chás go bhfuil Doiciméad Tacaíochta Scoláire ag scoláire, moltar do scoileanna cóip den taifead a chur le doiciméad tacaíochta an scoláire. Beidh sin ina chuidiú d'fhoireann tacaíochta scoláirí na scoile, nuair is ann di, maidir le freagairt chomhsheasmhach, iomlánaíoch a thabhairt i dtaobh tacú le folláine na scoláirí atá i gceist. Nuair is ann do Phlean Tacaíochta Scoláire, ba chóir an plean a nuashonrú chun straitéisí freagartha agus tacaíochtaí gaolmhara a chuimsiú.

Iarratais gan aon ghníomhaíochtaí a dhéanamh:

- D'fhéadfadh sé go n-iarrfadh scoláire a dhéanann iompraíocht bhulaíochta a thuirisciú ar bhall foirne gan aon rud a dhéanamh faoin iompraíocht seachas “faire amach” dó/di.
- D'fhéadfadh sé nach mbeadh an scoláire ag iarraidh go n-aithneofaí é/í mar dhuine a sceith eolas le duine éigin faoin iompraíocht bhulaíochta. D'fhéadfadh sé go gceapfadh sé/sí go n-éireodh cúrsaí níos deacra dó/di dá n-inseofaí an scéal do dhuine éigin. Sa chás sin, tá sé tábhachtach don bhall foirne comhbhá a léiriú leis an scoláire, déileáil leis an gcás go tuisceanach agus labhairt leis an scoláire chun a oibriú amach le chéile cad iad na bearta is féidir a dhéanamh chun dul i ngleic leis an gcás agus conas a cuirfear a t(h)uismitheoirí ar an eolas. Tá sé tábhachtach go mothódh an scoláire a d'fhulaing iompraíocht bhulaíochta sábháilte.
- D'fhéadfadh tuismitheoirí freisin scoileanna a chur ar an eolas faoi iompraíocht bhulaíochta a tharla agus a iarraidh ar an scoil go sonrath gan aon ghníomhaíochtaí a dhéanamh. Ba chóir do thuismitheoirí an t-iarratas seo a dhéanamh chuig an scoil i scríbhinn nó ba chóir go n-éascófaí iad chun é sin a dhéanamh sa chás go bhfuil bacainní litearthachta nó inniúlachta digítí nó bacainní teanga ann. Mar sin féin, agus iarratas an tuismitheora á chur san áireamh, d'fhéadfadh sé go gcinneadh scoileanna, ag brath ar na cúinsí, go bhfuil sé oiriúnach dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta.

An Próiseas Gearán:

- Mura bhfuil tuismitheoir sásta leis an gcaoi a ndeachaigh an scoil i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta, de réir na nósanna imeachta seo, ba chóir iad a atreorú chuig gnás gearán na scoile.
- Tá eolas breise a bhaineann le nósanna imeachta gearán na scoile ar fáil ag an nasc seo a leanas: [Nósanna Imeachta Gearán do Scoileanna](#)
- Má tá tuismitheoir míshásta leis an gcaoi ar láimhseáladh gearán, féadfaidh an tuismitheoir gearán a dhéanamh leis an Ombudsman do Leanaí má chreideann sé/sí go raibh tionchar diúltach ag gníomhaíochtaí na scoile ar an scoláire.
- Is féidir teagmháil a dhéanamh le hOifig an Ombudsman do Leanaí ag ococomplaint@oco.ie

Mír D: Maoirseacht:

- Cuirfidh an príomhoide uasdátú ar iompraíocht bhulaíochta i láthair ag gach cruinniú den Bhord Bainistíochta. San áireamh san uasdátú seo beidh líon na n-eachtraí iompraíochta bulaíochta a tuairiscíodh ón gcruinniú deireanach, líon na n-eachtraí leanúnacha agus líon iomlán na n-eachtraí ó thús na scoilbhliana. Sa chás gur tharla eachtraí iompraíochta bulaíochta, cuirfidh an príomhoide uasdátú ó bhéal ar fáil freisin lena n-áirítear nuair is ábhartha, eolas a bhaineann le treochtaí agus patrúin a aithníodh, straitéisí a úsáideadh chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta agus aon straitéisí níos leithne chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi. Níl eolas pearsanta ná aitheantais san uasdátú seo. Féach Caibidil 7 de ghnásanna Bí Cineálta.
- Tá an polasaí seo ar fáil do phobal na scoile ar shuíomh gréasáin na scoile agus ina chóip chrua ach é a iarraidh. Tá leagan den pholasaí seo atá in oiriúint do scoláirí ar taispeáint sa scoil agus tá sé ar fáil freisin ar ár suíomh gréasáin agus ina chóip chrua ach é a iarraidh.
- Déanfar an polasaí seo agus a chur i bhfeidhm a athbhreithniú ar bhonn bliantúil nó a luaithe agus is féidir tar éis athrú ábhartha a bheith ann in aon ábhar dá dtagraíonn an polasaí seo.

Sínithe: _____
(Cathaoirleach an Bhoird Bainistíochta)

Sínithe: _____
(Príomhoide)

Dáta:

